МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра підприємницьких та соціальних технологій

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
протокол № 1 від 28.08.2026 р.
Завідувач кафедри
/ С.Ю. СОКОЛЮК

ПОГОДЖЕНО
Гарант освітньої програми
/ С.Ю. СОКОЛЮК
28.08.2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ І БЕЗПЕКА ТОРГОВЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність: D 7 Торгівля
Освітня програма: Торговельне підприємництво в аграрній сфері
Факультет: Економіки, підприємництва та інформаційних технологій

Умань – 2026

Робоча програма освітнього компонента «Ризик-менеджмент і безпека торговельного бізнесу» для здобувачів вищої освіти спеціальності D 7 «Торгівля» освітньої програми «Торговельне підприємництво в аграрній сфері». – Умань: Уманський НУ, 2026. – 22 с.

Розробники: д.е.н., професор Чернега І.І.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Відомості про розгляд і затвердження наведено на титульній сторінці.

© Уманський національний університет, 2026
© І.І. Чернега, 2026

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показника	**Форма здобуття освіти**	
	денна	**дистанційна**
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Обов’язковий	Обов’язковий
Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право	Рік підготовки: 2	Рік підготовки: 2
Спеціальність: D 7 Торгівля	Семестр: 3	Семестр: 3
Кількість кредитів ЄКТС – 4 Загальна кількість годин – 120	Лекції: 22 год.	Лекції: 6 год.
Мова викладання: українська	Практичні / семінарські: 22 год.	Практичні / семінарські: 4 год.
Пререквізити: бізнес-комунікації державною та іноземною мовами, інновації в торговельному підприємництві, електронна комерція та цифрові технології в торгівлі агропродукцією, управління персоналом у сфері торгівлі, інфраструктура аграрного ринку та агротрейдинг, управління торговельною діяльністю, аналітика ринків та конкурентні стратегії у торгівлі	Лабораторні: _-	Асинхронні: 14 год.
Постреквізити: кваліфікаційна робота магістра	Самостійна робота: 76 год.	Самостійна робота: 96 год.
Індивідуальне завдання: _____	Вид контролю: іспит	Вид контролю: іспит

2. МЕТА, ПЕРЕДУМОВИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета освітнього компонента: вивчення курсу спрямоване на формування комплексу теоретичних і практичних знань здобувачів щодо вивчення ризик-менеджменту, його системних характеристик та місця в управлінні бізнесом; визначення та аналізу проблем підприємництва і торгівлі; вирішення проблемних питань, що виникають в діяльності підприємницьких і торговельних структур за умов невизначеності та ризиків; причин і факторів виникнення ризиків; принципів та послідовності проведення аналізу ризиків; управління ризиками; адаптації, уміння проявляти ініціативність та самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності; страхування та хеджування ризиків; системи економічної безпеки у підприємництві; концепції безпеки бізнесу; діяльності служби безпеки бізнесу; управлінських рішень та механізмів підприємницької діяльності в контексті економічної безпеки бізнесу.

Передумови: засвоєння базових положень інновацій в торговельному підприємництві, електронної комерції та цифрових технологій в торгівлі агропродукцією, управління персоналом у сфері торгівлі, інфраструктури аграрного ринку та агротрейдинг, управління оптовою і роздрібною торгівлею, аналітики ринків та конкурентні стратегії у торгівлі.

Компетентності, формуванню яких сприяє освітній компонент:

ЗК 1. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

СК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.

Результати навчання освітнього компонента: формулюються як здатність здобувача продемонструвати знання, уміння, навички, комунікацію, відповідальність і автономію після успішного завершення компонента.

Шифр ПРН ОП (для обов'язкового ОК)	Результат навчання	Методи навчання	Методи / засоби оцінювання
ПРН 1	Адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності.	Лекція, практичне заняття з вирішення професійно орієнтованих задач, кейс-метод, самонавчання через конспекти та посібники, Moodle	Усне опитування, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, написання ЕСЕ, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 2	Визначати, аналізувати проблеми підприємництва і торгівлі та розробляти заходи щодо їх вирішення.	Лекція, практичне заняття з вирішення професійно орієнтованих задач, кейс-метод, самонавчання через конспекти та посібники, Moodle	Усне опитування, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, написання ЕСЕ, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 10	Вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких і торговельних структур за умов невизначеності та ризиків.	Лекція, практичне заняття з вирішення професійно орієнтованих задач, кейс-метод, самонавчання через конспекти та посібники, Moodle	Усне опитування, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, написання ЕСЕ, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Змістовий модуль 1.

Ризик-менеджмент, управління ризиками, їх страхування і хеджування

Тема 1. Ризик-менеджмент, визначення та вирішення проблем підприємництва і торгівлі.

1. Ризик-менеджмент і його місце в управлінні бізнесом.
2. Актуальність та еволюція ризик-менеджменту.
3. Переваги ризик-менеджменту та його вплив на вартість підприємства.
4. Визначення та аналіз проблем підприємництва і торгівлі.
5. Вирішення проблемних питань, що виникають в діяльності підприємницьких і торговельних структур за умов невизначеності та ризиків.

Тема 2. Ризик і підприємництво.

1. Теоретичні засади вивчення ризиків.
2. Причини і фактори виникнення ризиків.
3. Основні види підприємницьких ризиків.
4. Принципи та послідовність проведення аналізу ризиків.
5. Методи оцінки ризиків

Topic 2. Risk and Entrepreneurship.

1. Theoretical principles of risk study.
2. Causes and factors of risk occurrence.
3. Main types of business risks.
4. Principles and sequence of risk analysis.
5. Risk assessment methods.

Тема 3. Управління ризиками, адаптація, ініціативність та самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності.

1. Ризик-менеджмент: специфіка ризик-середовища у трансформаційному суспільстві.
2. Класифікація ризиків.
3. Методи управління ризиком.
4. Ризик та психологічна теорія рішень.
5. Особливості управління ризиками у підприємництві.
6. Адаптація, ініціативність та самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності.

Тема 4. Страхування та хеджування ризиків

1. Сутність і функції страхування.
2. Основні поняття у страховій справі.
3. Форми та класифікація страхування.
4. Розвиток ринку страхових послуг в Україні.
5. Суть та основні характеристики та види хеджування.
6. Здійснення хеджевих операцій з урахуванням реальних ситуацій на ринках.

Змістовий модуль 2.
Система економічної безпеки бізнесу, управлінські рішення та механізм підприємницької діяльності в контексті економічної безпеки бізнесу

Тема 5. Теоретичні засади економічної безпеки бізнесу

1. Зміст та еволюція поняття економічної безпеки бізнесу.
2. Змістовно-типологічна характеристика економічної безпеки бізнесу.
3. Основні функціональні складові економічної безпеки бізнесу.

Тема 6. Система економічної безпеки у підприємництві. Концепція безпеки бізнесу

1. Поняття та основні елементи системи економічної безпеки підприємництва.
2. Концепція безпеки бізнесу.

Тема 7. Служба безпеки як основний підрозділ, що відповідає за безпеку бізнесу.

1. Служба безпеки як підсистема бізнесу.
2. Процедура створення та ліквідації служби безпеки.
3. Служба безпеки: структура, особливості управління її діяльністю та забезпечення працівниками.
4. Структура служби безпеки для фірм – представників малого та середнього бізнесу.

Тема 8. Особливості діяльності служби безпеки бізнесу.

1. Завдання служби безпеки із організації режиму та охорони.
2. Діяльність служби безпеки із забезпечення внутрішньо-об’єктного режиму та робота з представниками сторонніх організацій.
3. Охоронна діяльність служби безпеки.
4. Діяльність служби безпеки в кризових ситуаціях.

Тема 9. Управлінські рішення та механізм підприємницької діяльності в контексті економічної безпеки бізнесу.

1. Сутність та вимоги до прийняття управлінських рішень.
2. Функції та моделі прийняття управлінських рішень.
3. Класифікація управлінських рішень.
4. Механізм підприємницької діяльності в контексті економічної безпеки бізнесу.

Topic 9. Management decisions and the mechanism of entrepreneurial activity in the context of economic security of business.

1. The essence and requirements for making managerial decisions.
2. Functions and models of managerial decision-making.
3. Classification of management decisions.
4. The mechanism of entrepreneurial activity in the context of economic security of business.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма				дистанційна форма				
	усього	у тому числі			усього	у тому числі			
		лек	пр/сем	с.р.		лек	пр/сем	асинхр	с.р
Змістовий модуль 1. Ризик-менеджмент, управління ризиками, їх страхування і хеджування									
Тема 1. Ризик-менеджмент, визначення та вирішення проблем підприємництва і торгівлі	14	4	2	8	14	1		1	12
Тема 2. Ризик і підприємництво.* Topic 2. Risk and Entrepreneurship.	14	2*	2*	10	14	1		1	12
Тема 3. Управління ризиками, адаптація, ініціативність та самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності.	16	2	4	10	16	1	1	2	12
Тема 4. Страхування та хеджування ризиків.	14	2	4	8	14		1	2	11
Разом за змістовим модулем 1	**58**	**10**	**12**	**36**	**58**	**3**	**2**	**6**	**47**
Змістовий модуль 2. Система економічної безпеки бізнесу, управлінські рішення та механізм підприємницької діяльності в контексті економічної безпеки бізнесу									
Тема 5. Теоретичні засади економічної безпеки бізнесу.	12	2	2	8	12	1		1	10
Тема 6. Система економічної безпеки у підприємництві. Концепція безпеки бізнесу.	12	2	2	8	12			2	10
Тема 7. Служба безпеки як основний підрозділ, що відповідає за безпеку бізнесу.	12	2	2	8	12	1		2	9
Тема 8. Особливості діяльності служби безпеки бізнесу.	12	2	2	8	12		1	1	10
Тема 9. Управлінські рішення та механізм підприємницької діяльності в контексті економічної безпеки бізнесу.* Topic 9. Management decisions and the mechanism of entrepreneurial activity in the context of economic security of business.	14	4*	2*	8	14	1	1	2	10
Разом за змістовим модулем 2	62	**12**	**10**	40	62	**3**	***2***	***8***	***49***
Усього годин	***120***	***22***	***22***	***76***	***120***	***6***	***4***	***14***	***96***

**Заняття можуть проводитися на англійській мові, планується залучення стейкхолдерів для спільного проведення аудиторних занять*

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття не передбачено

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва практичного заняття	Денна форма, год.	Дистанційна форма, год.
1	Тема 1. Ризик-менеджмент, визначення та вирішення проблем підприємництва і торгівлі. Ідентифікація проблем торговельного бізнесу та побудова первинного реєстру ризиків	2	—
2	Тема 2. Ризик і підприємництво. Якісне й кількісне оцінювання ризиків та побудова карти/матриці ризиків	2	—
3	Тема 3. Управління ризиками, адаптація, ініціативність та самостійність в ситуаціях, які виникають в торговельному підприємництві в аграрній сфері. Вибір методів реагування на ризики та обґрунтування адаптивних управлінських дій	4	1
4	Тема 4. Страхування та хеджування ризиків. Розрахунковий кейс зі страхування та хеджування ринкового/цінового ризику	4	1
5	Тема 5. Теоретичні засади економічної безпеки бізнесу. Діагностика функціональних складових економічної безпеки торговельного підприємства	2	—
6	Тема 6. Система економічної безпеки у підприємництві. Концепція безпеки бізнесу. Проєктування концепції системи економічної безпеки бізнесу	2	—
7	Тема 7. Служба безпеки як основний підрозділ, що відповідає за безпеку бізнесу. Проєктування структури, функцій і регламентів служби безпеки для торговельного підприємства	2	—
8	Тема 8. Особливості діяльності служби безпеки бізнесу. Ситуаційний кейс: реагування служби безпеки на внутрішній або зовнішній інцидент	2	1
9	Тема 9. Управлінські рішення та механізм підприємницької діяльності в контексті економічної безпеки бізнесу. Прийняття управлінського рішення за умов невизначеності та загроз економічній безпеці	2	1
	Разом	**22**	**4**

7. АСИНХРОННА КЕРОВАНА НАВЧАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ

№	Завдання / вид діяльності	Год.
1	Тема 1. Ризик-менеджмент, визначення та вирішення проблем підприємництва і торгівлі. Скласти цифровий реєстр ризиків і визначити критерії їх ранжування	1
2	Тема 2. Ризик і підприємництво. Виконати мінікейс з оцінювання й візуалізації рівня ризиків	1
3	Тема 3. Управління ризиками, адаптація, ініціативність та самостійність в ситуаціях, які виникають в торговельному підприємництві в аграрній сфері. Порівняти альтернативні методи реагування на ризик і обґрунтувати вибір	2
4	Тема 4. Страхування та хеджування ризиків. Виконати асинхронний розрахунок страхового/хеджингового рішення	2
5	Тема 5. Теоретичні засади економічної безпеки бізнесу. Провести експрес-діагностику функціональних складових економічної безпеки	1
6	Тема 6. Система економічної безпеки у підприємництві. Концепція безпеки бізнесу. Сформувати структуру концепції безпеки бізнесу та перелік ключових політик	2
7	Тема 7. Служба безпеки як основний підрозділ, що відповідає за безпеку бізнесу. Розробити організаційну схему служби безпеки та розподіл функцій	2
8	Тема 8. Особливості діяльності служби безпеки бізнесу. Проаналізувати інцидент безпеки й підготувати алгоритм реагування	1
9	Тема 9. Управлінські рішення та механізм підприємницької діяльності в контексті економічної безпеки бізнесу. Підготувати decision memo за кризовим сценарієм із порівнянням альтернатив	2
	Разом	**14**

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Завдання / очікуваний продукт	Денна	Дистан
1	Тема 1. Ризик-менеджмент, визначення та вирішення проблем підприємництва і торгівлі. Підготувати проблемно-ризиковий профіль обраного торговельного підприємства: ключові проблеми, джерела невизначеності, реєстр ризиків та первинні заходи реагування.	8	12
2	Тема 2. Ризик і підприємництво. Застосувати щонайменше два методи оцінювання ризику до заданого набору даних; подати розрахунки, карту ризиків та висновок про пріоритети.	10	12
3	Тема 3. Управління ризиками, адаптація, ініціативність та самостійність в ситуаціях, які виникають в торговельному підприємництві в аграрній сфері. Розробити план управління трьома пріоритетними ризиками: запобігання, зниження, передавання/прийняття; визначити власників ризиків та контрольні індикатори.	10	12
4	Тема 4. Страхування та хеджування ризиків. Порівняти страхування і хеджування для заданої ринкової ситуації; виконати необхідні розрахунки та обґрунтувати економічно доцільний варіант.	8	11
5	Тема 5. Теоретичні засади економічної безпеки бізнесу. Провести аудит функціональних складових економічної безпеки підприємства; сформувати перелік загроз, вразливостей та пріоритетних заходів.	8	10
6	Тема 6. Система економічної безпеки у підприємництві. Концепція безпеки бізнесу. Розробити концепцію системи економічної безпеки бізнесу: цілі, принципи, суб’єкти, об’єкти, політики, процедури, індикатори та порядок моніторингу.	8	10
7	Тема 7. Служба безпеки як основний підрозділ, що відповідає за безпеку бізнесу. Спроєктувати модель служби безпеки для малого/середнього торговельного підприємства: структура, функції, повноваження, взаємодія та мінімальні регламенти.	8	9
8	Тема 8. Особливості діяльності служби безпеки бізнесу. Проаналізувати кризовий інцидент (порушення режиму, шахрайство, витік/втрата інформації, логістичний збій тощо) і розробити протокол реагування та відновлення.	8	10
9	Тема 9. Управлінські рішення та механізм підприємницької діяльності в контексті економічної безпеки бізнесу. Підготувати комплексний decision memo: сформулювати проблемну ситуацію, порівняти альтернативи, оцінити ризики/наслідки та обґрунтувати управлінське рішення в контексті економічної безпеки.	8	10
	Разом	**76**	**96**

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Не передбачено.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

– проблемні та інтерактивні лекції з аналізом реальних ризиків, загроз і кризових ситуацій торговельного бізнесу;

– практикоорієнтовані заняття з ідентифікації, якісного та кількісного оцінювання ризиків, страхування, хеджування й побудови системи економічної безпеки;

– кейс-метод, ситуаційні задачі, розрахункові задачі; дерево рішень, аналіз альтернатив, сценарний аналіз, елементи ділової/рольової гри та моделювання інцидентів/кризових ситуацій/ страхування і хеджування; управлінські кейси;

– проєктне навчання з розроблення карти ризиків, планів реагування, концепції економічної безпеки, регламентів служби безпеки та плану безперервності, аналіз ризиків;

– презентації та короткі усні захисти рішень;

– самостійна робота з професійними даними, нормативними та аналітичними джерелами, асинхронна робота в Moodle;

– для дистанційної форми – синхронна взаємодія та керована асинхронна робота в Moodle з однаковими результатами навчання, оцінюваними роботами й критеріями.

11. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Система оцінювання є результатоорієнтованою: бали нараховуються за конкретні комплексні роботи, що підтверджують досягнення ПРН. Присутність, абстрактна «активність», кількість опрацьованих тем або формальне конспектування окремо не оцінюються. Для денної і дистанційної форм застосовуються однакові ПРН, оцінювані роботи, максимальні бали та критерії; відрізняється лише організація навчальної діяльності.

Обов’язкові роботи: До екзамену допускається здобувач, який виконав установлені обов’язкові роботи та набрав за поточним оцінюванням не менше 35 балів, якщо інше не встановлено Положенням УНУ про оцінювання результатів навчання. Поточне оцінювання – до 70 балів; екзамен – 30 балів.

11.1. Розподіл балів за формою підсумкового контролю «екзамен»

Оцінювана робота	**ПРН, що перевіряються**	**Максимальний бал**
Карта ризиків торговельного бізнесу та план реагування	ПРН 2, ПРН 10	10
Страхово-хеджинговий кейс: вибір і обґрунтування інструменту захисту	ПРН 2, ПРН 10	10
Аналіз системи економічної безпеки та концепція її розвитку	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 10	10
Кризовий кейс: управлінське рішення та план безперервності / безпеки + захист	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 10	10
Наукова робота: тези / розширена анотація + презентація	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 10	10
Модульний контроль 1	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 10	10
Модульний контроль 2	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 10	10
Екзамен: теоретико-концептуальна частина + інтегрований професійний кейс	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 10	30
Усього		**100**

11.2. Критерії оцінювання

Вид роботи	Критерії та вага	Рівні виконання / показники	Макс. бал
Карта ризиків і план реагування	Якість і релевантність вихідних даних – 2; ідентифікація та класифікація ризиків – 3; коректність оцінювання і карти ризиків – 4; пріоритезація та план реагування – 5; прозорість джерел/допомоги – 1.	8–10: повний і доказовий аналіз, карта ризиків коректна, заходи адресні й реалістичні; 6–7: загалом коректно, є окремі неточності; 3–5: частковий аналіз і поверховий план; 0–3: суттєві помилки або відсутній доказ досягнення результату.	10
Страхово-хеджинговий кейс	Коректність вихідних даних і розрахунків – 5; правильність вибору страхового/хеджингового інструменту – 3; порівняння альтернатив – 3; економічна обґрунтованість рішення – 3; прозорість розрахунків і джерел – 1.	8–10: розрахунки коректні, альтернативи зіставлено, рішення доказове; 6–7: основне рішення правильне з незначними похибками; 4–5: частково коректно, слабке порівняння; 0-3: суттєві помилки або рішення не обґрунтовано.	10
Аналіз системи економічної безпеки та концепція її розвитку	Діагностика загроз і вразливостей – 4; архітектура системи економічної безпеки – 5; організація функцій/служби безпеки – 4; заходи, індикатори й моніторинг – 4; аргументація, джерела та захист – 3.	8–10: цілісний аналіз і професійно обґрунтована концепція; 6–7: загалом якісно, є окремі прогалини; 3–5: базовий рівень, зв’язки між загрозами і заходами часткові; 0–2: система не сформована або висновки недоказові.	10
Кризовий кейс: управлінське рішення та план безперервності / безпеки	Структурування проблеми й контексту – 4; аналіз альтернатив, ризиків і наслідків – 4; обґрунтованість рішення та заходів безпеки/безперервності – 5; адаптивність, ініціативність і самостійність – 4; презентація й усний захист – 3.	8–10: рішення цілісне, адаптивне й доказове, наслідки та заходи опрацьовано; 6–7: обґрунтування достатнє з окремими недоліками; 3–5: рішення частково обґрунтоване; 0–2: не продемонстровано належної здатності діяти в умовах невизначеності.	10
Модульний контроль 1			10
Модульний контроль 2			10

Наукова робота.	Наукова робота: тези / розширена анотація + презентація Наукова логіка; коректність джерел; чіткість проблеми й висновків; обґрунтованість запропонованих заходів; академічний стиль і презентація.	9–10 – науково й комунікативно якісно; 7–8 – окремі недоліки; 5–6 – зміст або презентація неповні; 0–4 – результат не демонструє ПРН. 10	10
Екзамен	Теоретико-концептуальна частина – 10; інтегрований кейс: аналіз ризиків/проблеми – 6, вибір і обґрунтування рішення – 7, заходи економічної безпеки та мінімізації ризиків – 5, логіка й професійна аргументація – 2.	27–30: повне розуміння і коректне інтегроване рішення; 22–26: загалом правильне рішення з незначними недоліками; 18–21: базове досягнення результатів, є помилки/неповна аргументація; 0–17: результати не підтверджено.	30
Разом			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	**A**	відмінно
82-89	**B**	добре
74-81	**C**	
64-73	**D**	задовільно
60-63	**E**	
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	**F**	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «відмінно» (90 – 100 балів). Здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить

узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре» (74 – 89 балів). Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (60 – 73 бали). Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно» (менше 60 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не володіє основними методами наукових досліджень при виконанні практичних завдань. Здобувач не допускається до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів.

12. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Здобувачі зобов’язані самостійно виконувати навчальні та контрольні завдання, належно цитувати та посилатися на використані джерела, дотримуватися принципів академічної доброчесності та відповідати за достовірність поданих результатів. Під час виконання завдань технології штучного інтелекту дозволяються обмежено — для пошуку ідей, мовного редагування, структурування та технічної допомоги за умови перевірки результату здобувачем і декларування суттєвого використання. Не допускається подання згенерованого результату як власного без належного зазначення використання ШІ.

Забороняється вводити до зовнішніх систем персональні дані інших осіб, конфіденційну або службову інформацію, екзаменаційні матеріали та інші дані з обмеженим доступом. Результат автоматизованого детектора використання ШІ не є самостійним і достатнім доказом порушення академічної доброчесності. Застосовуються Положення про систему забезпечення академічної доброчесності в УНУ, Політика відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту та інші локальні нормативні акти Університету.

13. МЕТОДИЧНЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичні рекомендації:

1. Чернега І.І. Методичні рекомендації для виконання практичних завдань та самостійної роботи з дисципліни «Ризик-менеджмент і безпека торговельного бізнесу» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету економіки і підприємництва спеціальності D 7 «Торгівля» освітньої програми «Торговельне підприємництво в аграрній сфері». Умань, 2025 р. 40 с.
2. Чернега І.І. Електронний навчальний курс для дистанційного вивчення навчальної дисципліни «Ризик-менеджмент і безпека торговельного бізнесу» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету економіки і підприємництва спеціальності D 7 «Торгівля» освітньої програми «Торговельне підприємництво в аграрній сфері» URL: https://moodle-a.unu.edu.ua/course/view.php?id=2648

Обладнання, програмне забезпечення: комп'ютерна техніка, мультимедійне обладнання, доступ до мережі Інтернет, Moodle УНУ, офісні та аналітичні програмні засоби.

Електронний навчальний курс: Moodle УНУ https://moodle-a.unu.edu.ua/course/view.php?id=2648. Інші ресурси: бібліотека УНУ, інституційний репозитарій, офіційні вебресурси органів державної влади та міжнародних організацій.

14. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Гросул В. А., Усова М. О. Управління ризикостійкістю підприємств торгівлі: теорія та практика : монографія. Харків : Біотех Книга, 2024. 254 с.
2. Кібік О., Слободянюк О., Кузнецова Л. Ризик-менеджмент : навч.-метод. посібник / Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2024. 84 с. URL: https://hdl.handle.net/11300/27828 ; DOI: 10.32837/11300.27828

3. Лисенко Т. І., Усіченко І. В., Мироненко М. А. ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОРГОВЕЛЬНО-ВИРОБНИЧОГО ТОВАРИСТВА. ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО. Вип. № 60. 2024. file:///C:/Users/user/Downloads/3686-Текст%20статті-3601-1-10-20240410.pdf
4. Марченко О. С. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. екон. теорії. – Харків : Право, 2022. – 246 с.
5. Марченко О. С. Економічна безпека підприємства : підручник / Каф. екон. теорії НЮУ ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2022. 246 с.
6. Савчук В. В. Ризик-менеджмент : книга з управління бізнесом в умовах невизначеності. Київ : BookChef, 2022 (перевидання 2023). 368 с.
7. Скопенко Н.С., Федулова І.В., Мазник Л.В., Кириченко О.М., Удворгелі Л.І. Економічні ризики: методи вимірювання та управління: Навчальний посібник; за заг. ред. Скопенко Н.С. К. : НУХТ, 2021. 344 с.
8. Сутність та історія формування національної економічної безпеки. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://megalib.com.ua
9. Управління ризиками. Навчальний наочний посібник / уклад. О. В. Солодка, Н. М. Юдіна. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 112 с.

Додаткові

10. Cherneha I., Garazha, O., Shyian, D., & Petrenko, O. Entrepreneurship development in completion of administrative-territorial and land reforms: sustatinability of rural areas and investment competitiveness Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2022. 2(43), 373–379. https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.43.2022.3563 [Міжнародна наукометрична база: Scopus & Web of Science]
11. Cherneha I.I., Burliai A.P., Burliai O.L., Nesterchuk Yu.O., Sokoliuk S.Yu., Osipova A.A. Minimization of environmental risks in crops cultivation // Ukrainian Journal of Ecology, 2021, 11 (3) P. 296–304.
12. I. CHERNEGA, V. ULANCHUK, S. SOKOLYUK, O. ZHARUN, M. KOROTIEIEV, O. TUPCHIY, N. BLENDA. IMPACT OF WAR ON THE QUALITY OF PEOPLE'S LIFE // Вісн. УНУС. Серія «Економіка». 2023. № 103. Ч 2. С. 29-39.
13. Inna CHERNEHA, Nataliia BLENDA, Mykola KOROTIEIEV, Olena ZHARUN and Volodymyr ULANCHUK World Crisis and Inflation Processes of Rectnt Years: Causes and Conseguences. Proceedings of the 41rd International Business Information Management Association Conference // Education Excellence and Innovation Management through. Granada, Spain. 2023. P. 1354–1361.
14. Гевчук А. В. Особливості ризик-менеджменту підприємств торгівлі та сфери послуг в умовах кризового стану економіки. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 52.
15. Жарун О.В., Чернега І.І., Соколюк С.Ю., Бленда Н.О., Панахно Р.В., Майданюк Р.П. Торговельний бізнес та шляхи удосконалення діяльності малого підприємництва як дієвого фактору соціально-економічного розвитку суспільства. Наукові інновації та передові технології Серія

«Управління та адміністрування», Серія «Економіка»: журнал. 2025. № 2(42). С. 851-863. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2(42)-851-863
16. Ковальчук О. М., Прокопенко Т. С. Управління ризиками на підприємстві при плануванні діяльності в умовах воєнного стану. Бізнес Інформ. 2025. № 2. С. 483–491.
17. Лугова О. І., Верба О. В. Формування інтегрованої системи економічної безпеки торговельних мереж на основі ризик-орієнтованого підходу. Вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця. 2024. № 1 (105). С. 74–81.
18. Ткаченко Н. В., Борисова К. О. Стратегічні вектори забезпечення економічної безпеки підприємств роздрібної торгівлі в умовах цифровізації. Вчені записки Університету «КРОК». 2023. № 4 (72). С. 115–124.
19. Чернега І. І., Соколюк К. Ю., Прокопчук О.Т., Тупчій О.С., Жарун О. В., Коротєєв М. А. Analysis of the labor market and directions for improving the system of social protection and social security in Ukraine. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. Випуск 104. Частина 2. 2024. С. 202-212.
20. Чернега І.І., Князєв Д.О., Пономарьова М.С., Бленда М.О. Економічна ефективність виробництва та управління комерційною діяльністю підприємств галузі овочівництва в умовах сучасного бізнес-середовища // «Вчені записки» : Збірник наук. праць. 2022. Випуск 29(1). 2022. С. 67-82.
21. Чернега І.І., Нестерчук Ю.О., Бленда Н.О. Державна підтримка діяльності підприємницьких структур аграрного сектору України. Збірник наукових праць УНУС. Серія «Економіка». 2021. № 99. Ч 2. С. 232-239
22. Чернега І.І., Нестерчук Ю.О., Бленда Н.О., Жарун О.В., Костюк В.С. Вплив лідерства на процес управління соціально-трудовими відносинами в інституціональному середовищі розвитку підприємництва в контексті економічної безпеки бізнесу // «Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2023. № 8(14). С. 150-162.
23. Чернега І.І., Панахно Р.В. Управління матеріально-технічним забезпеченням в аграрному секторі. «Наукові інновації та передові технології» Серія «Економіка»: журнал. 2023. № 11(25) 2023. С. 447-458. https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-11(25)-447-458
24. Чернега І.І., Соколюк С.Ю., Жарун О.В., Коротєєв М. А., Тупчій О.С. Формування інноваційного проекту шляхом прийняття ефективних управлінських рішень. Вісн. УНУС. Серія «Економіка». 2021. № 98. Ч 2. С. 203-211.
25. Чернега І.І., Уланчук В.С., Соколюк С.Ю., Жарун О.В. Розвиток товарознавства в сучасних умовах. Актуальні питання у сучасній науці. Серія Економіка», Серія «Державне управління» : журнал. 2023. № 2(8) 2023. С. 60-69. https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-2(8)-60-69
26. Чернега І.І., Хахалін М.В. Логістичні системи та їх роль у ланцюгах вартості. Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Економіка». № 4(22),

2024. С. 253-264. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4(22) https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4(22)-253-264

27. Чернега І.І., Хахалін М.В. Оцінка ризиків та економічна безпека бізнесу у логістичній діяльності промислових підприємств. «Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)»: журнал. 2023. № 3(17) 2023. С. 152-163. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-3(17)-152-163
28. Чернега І. І., Бурляй О.Л., Бленда Н.О., Пономарьова М.С., Прозорова Н.В. Обізнаність суб'єктів соціально-трудових відносин в інституціональному бізнес-середовищі. Вісн. ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2021. № 2 (1). С. 148-161.
29. Чернега І. І., Нестерчук Ю.О., Соколюк С.Ю., Непочатенко О.А., Жарун О.В. Конкурентні переваги соціально-економічного механізму підприємницької діяльності у бізнес-середовищі та економічна безпека бізнесу. Вісн. ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2021. № 2 (2). С. 62-73.
30. Чернега І. І., Уланчук В.С., Жарун О.В., Непочатенко О.А., Тупчій О.С. Застосування економіко-математичного моделювання для прийняття рішення при аналізі ризику використання фінансових ресурсів підприємства. Вісн. ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2021. № 2 (1). С. 262-271.
31. Чернега І.І., Соколюк С.Ю., Бленда Н.О., ЖарунО.В., Коротєєв М.А., Майданюк Р.П. Глобальна світова криза 2020-2023 років та її вплив на діяльність підприємницьких структур. Збірник наукових праць Уманського національного університету. Випуск 104. Частина 2. 2024. С. 383-391. DOI: https://journal.udau.edu.ua/assets/files/104.2/37.pdf
32. Чернега І.І., Соколюк С.Ю., Бленда Н.О., ЖарунО.В., Коротєєв М.А., Майд анюк Р.П. Глобальна світова криза 2020-2023 років та її вплив на діяльність підприємницьких структур. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. Випуск 104. Частина 2. 2024. С. 383-391.
33. Шевченко М. В. Оцінка та мінімізація підприємницьких ризиків у діяльності суб'єктів ритейл-індустрії. Економічний вісник. 2024. Вип. 18. С. 42–49.

Основні нормативно-правові акти

34. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» №2163-VIII від 08.07.2018. Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19/conv
35. Концепція забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2012 р. № 569-р.
36. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-Х1У (зі змінами).
37. Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економіки України від 2 березня 2007 року № 60.

38. Про Концепцію боротьби з тероризмом: Указ Президента України від 25.04.2013 р. № 230/2013. Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/230/2013.
39. Про Концепцію економічної безпеки споживчої кооперації України: Постанова Ради центральної спілки споживчих товариств України від 12.11.2008 (зі змінами).
40. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 червня 2003 року, N 964-IV (зі змінами).
41. Про основи національної безпеки: Закон України від 19.06.2003 р. № 964-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 39. Ст. 351.
42. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 05.03.1998 р. № 183/98-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 35. Ст. 237. Редакція від 11.01.2019, підстава 2646-VIII.
43. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року "Про Стратегію національної безпеки України": Указ Президента України від 26.05.2015 р. № 287/2015. Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/287/2015.
44. Про Стратегію національної безпеки України: Указ Президента України від 12 лютого 2007 року № 105/2007 (зі змінами).

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Уманський національний університет. Офіційний вебсайт. https://udau.edu.ua/?utm_source=chatgpt.com

2. Віртуальне навчальне середовище Moodle Уманського національного університету. https://moodle.udau.edu.ua/?utm_source=chatgpt.com

3. Наукова бібліотека Уманського національного університету. https://library.udau.edu.ua/?utm_source=chatgpt.com

4.Законодавство України : офіційний вебпортал Верховної Ради України. https://zakon.rada.gov.ua/laws/main?utm_source=chatgpt.com

5.Міністерство економіки України. Офіційний вебсайт. https://me.gov.ua/?utm_source=chatgpt.com

6.Державна служба статистики України. Офіційний вебсайт. https://www.ukrstat.gov.ua/?utm_source=chatgpt.com

7.ILOSTAT. International Labour Organization — міжнародна база статистичних даних у сфері праці та зайнятості. https://ilostat.ilo.org/?utm_source=chatgpt.com

8.Society for Human Resource Management (SHRM) — професійні та аналітичні матеріали з управління персоналом, HR-технологій та People Analytics. https://www.shrm.org/?utm_source=chatgpt.com

9.European Commission. Employment, Social Affairs and Inclusion — матеріали з питань зайнятості, розвитку навичок, трудових відносин, соціального діалогу та трансформації ринку праці. https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/index_en?utm_source=chatgpt.com

16. ВИЗНАННЯ ТА ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Визнання та перезарахування результатів навчання, здобутих в інших закладах освіти, за програмами академічної мобільності, а також у неформальній та інформальній освіті, здійснюється відповідно до законодавства України та локальних нормативних актів Уманського національного університету.